

EGY ÉV A SZŐLŐBEN

Havi folyóirat szőlősgazdák számára.

Megjelenik: minden hó 28-án.

Előfizetési díj: Egész évre 2 frt.

Szerkesztő és kiadó-tulajdonos:

CSOMOR KÁLMÁN.

Szőlőszetünk jövője.

Kezdjük ott, ahol a múltban elhagytuk, hogy filloxerairtó-szer nem létezik. Olyan szer, melylyel a filloxerát gyökeresen kiirtani lehetne, olyan szer, mely minden talajban alkalmazható volna, olyan szer, melynél a befektetett tőke s fáradság kifizetné magát, — nem hazánkban, de az egész Európában, sőt a tengerentúli világ részekben sem létezik.

Hogy ez így áll, bizonyítja azon körülmény, hogy a francia kormány által kitűzött 300 ezer frank, mely a filloxera elleni biztos szer feltalálójának ajándékozgatni ígértetett, még maig is az állam pénztárában kamatoz.

Számtalan, ezrekre menő szerek lettek bemutatva, de alkalmazásuknak egy sem bizonyult.

A filloxerairtó-szerek feltalálói százanként zörgettek a francia kormány ajtaján; de célt nem értek. De megtörtént az, hogy ezen szer feltalálásaért küzdők közül számosan jutottak a tébolydába.

A magas kormány szakközegeinél is sok szer lett bejelentve. Sokakkal kísérletek lettek téve, de eredményre egy sem vezetett.

Elmondjuk ezt újból azért, hogy a szegény szőlőműves, kinél a filloxera mostanában lépett föl, s aki még eme veszélyes féreggel nem sokat foglalkozott: semmiféle filloxerairtó csodás szernek fel ne üljön. Ne adjon ki érte egy fabatkát sem, mert az mind kárba veszett.

Elmondjuk azért is, hogy az ő egyszerű eszével ne törődjék a filloxerairtó-szerek feltalálásán. Hiszen úgy is vannak a tudósok között számtalanan, akik a fölött virasztanak, s kiknek egy részét az

abból származható vagyonszerzés, más részét az ügy iránti lelkesedés és a nemes törekvés serkenti.

Nemcsak szerekkel, de lettek eszközökkel is kísérletek téve.

A tudományos világ először is a villanyban hitte a védeszközt. Kezdetben tettek is vele kísérletet, ahol is a tőkesoron át vezették a villanyt, azt híven, hogy a villamár az apró férgeket megöli.

De célhoz ez sem vezetett.

A gyöngyösi szőlőszeti kiállításon is lett bemutatva egy sok figyelmet érdemlő szerkezet; feltalálója: Zimányi Alajos budapesti közjegyző ur által.

A szerkezet elmésnek látszik, s ha a gyakorlatban úgy valósulhatna, amint az elméletben felfogjuk: akkor ezen eszköz áldásos lenne, s megörökítené a nemes férfiú nevét, aki mint mondá, nem jövedelemért, de az ügy iránti tekintetből fáradozik eszköze sikerén.

A feltaláló urat ösmerve, reméljük, hogy megkeresésünkre: egyszerű, de elméletileg elfogadhatónak talált eszközét olvasóinknak alkalmilag befogja mutatni.

A tudományos világ midőn a villanynyal boldogulni nem tudott a szénkéneghez fordult.

A szénkénegben egy igen alkalmas filloxerai-szert birunk. De csak laza talajban ad sikert. Kötött talajban a szénkéneg nem vezet eredményre.

A szénkéneget jövedelmethozólag használhatjuk a még megmaradt szőlőinkben addig, a meddig vele használhatunk. De új szőlőket ültetni azért, hogy azt később szénkéneggel fentartsuk, nem helyes eljárás.

A szénkéneg költséges, elbánásához nagy ügyesség kívántatik, azért ma már mindig kisebb térre szorúl.

Szőlőszetünk tehát csak is az amerikai vesszőkben és a homokon találja jövőjét; hogy azonban, ezen mai nézetünk meddig tartja fel magát, azt a jövő rejti méhében. Mert az amerikai szőlők sem mentek a filloxerától; azok velük élnek, s hogy meddig fognak velök megbirkózni: az a jövő titka.

Mi csak a meglévő tényekre, tapasztalatokra helyezhetjük a lapjainkat; azok pedig azt igazolják, hogy az amerikai vesszők alkalmas talajokban 10--18 évig is élnek; — azt igazolják, hogy az ojtvá-

nyok ha jól vitettek keresztül s alkalmas alanyra eszközöltettek, 10 14 évig élnek; azt igazolják, hogy az ezelőtt 8—10 évvel ültetett homoki szőlőink diszlenek.

Eunyt tudunk. Ez amire biztosan számíthatunk. De ez egyelőre elégséges; mert erősen hisszük, hogy a kutató emberi ész ezen idő alatt a sikerhez vezető biztos utat megtalálja

S így a most alakítandó szőlőszetünk egy átmeneti korban igéri a jövedelmet biztosítani, s az már nagy vívmány, hogy van út és mód a biztos út feltalálásáig a szőlőszettel jövedelmet adólag foglalkozni.

Azért tehát ésszerűen csak is oly dolgok iránt legyünk előszeretettel, olyant kövessünk, mely a szőlőszet terén jövedelmet ad. Az egyszerű szőlősgazda minden nagyobb kiadással járó kísérletezéstől tartózkodjék; hagyja fel azt azoknak, akiknek nem egyedüli kényerük a szőlőszet, akik a kísérletekkel járó kiadásokat nagyobb megerősítésük nélkül elbirhatják, s akiknek megélhetésük alapját nem kizárólag a szőlőszet képezi.

Az amerikai szőlővesszők teljes megismerése s a helyzet teljes feltárása végett azok kedvéért, akik ezt nem ismerik, egy rövid áttekintést vetünk, hogy így a fogalmakkal is tisztába jövéen: szőlőink újjáalakításánál eszméjüket és munkájukat helyes irányba vezethessék.

Az amerikai szőlők, mint nevük is mutatja, egyenesen Amerikából származnak, hol a filloxerával évszázadokon át részint a vadonban, részint a művelés terén együtt éltek.

Az amerikai szőlők két részre osztandók. Egyik rész a vadonban él, apró fürtöt, használhatlan bogyókat terem; a másik rész azonban kultiváltatik, éppen úgy mint nálunk is kezeltetnek. — Ez utóbbiak a direkttermők.

A vadonban tenyésztő fajok legnagyobb részt azok, melyek nálunk mint alanyok ősmertesek: a direkttermők azok, melyek nálunk most már szintén ily minőségben kezeltetnek.

Amerikában ezeken kívül nem volt és nincs más szőlőtő, s ha van, azok amerikai alanyokon létező ojtványok.

Volt ugyan egy vidék Amerikában, hol a vad szőlők nem teremtek, s így filloxera sem volt, amely a nagy Amerikától egy természetes védfallal volt elválasztva. S ez Kalifornia volt. — Hol az

európaiak által bevitt szőlőfajok hosszú ideig szépen diszlettek; manapság azonban a filloxera — mely a közlekedési eszközök által oda is behurczoltatott — ott is pusztit.

Az amerikaiak többször megkísérelték az európai-faj szőlők tenyésztését. De az eredményre nem vezetett. — A sikertelenséget az éghajlati viszonyoknak tulajdonították. Eszükbe sem jutott a bajt a filloxerában keresni.

Tehát manapság a szőlőszet terén ott állunk, ahol Amerika állott, azzal a külömbséggel, hogy a vészt felösmertük, s a védekezési módokat is feltalálván: az öntudatos működés terére léptünk.

Ákik tehát az amerikai szőlők sorsát nem ismerték, az elmondottakból megtudják azt is, hogy a filloxera Amerikából s bizonyosan valamelyik európai szőlővesszővel meg nem elégedő egyén általszőlőtővel vagy vesszővel hozatott be Európába.

Ezen körülményt már csak azért is felemlítjük, mivel nemcsak a köznép, de még az úri emberek között is vannak olyanok, akik azt állítják, hogy a filloxera járvány, mely idő múlva, úgy amint jött, elvész, s így a szőlők ismét újból ültethetők lesznek.

Ezen nézetük bizonyítgatására felhozzák azon eseteket, midőn az erdők fáit a hernyók milliárdjai által tönkretették, midőn a sáskák pusztítottak, s amint ezek elmulnak, úgy elmúlik a filloxera is — mondják ők!

Hát ezen ferde felfogás megszüntetése végett is szükségesnek láttuk fenti közleményünket, mert számosan vannak, akik ki akarják bőjtölni a filloxerát, s csak azután kívánnak a szőlők újra telepítéséhez hozzá fogni.

Félre tehát eme ferde felfogásokkal! legyünk tisztában azzal, hogy a filloxera nem átmeneti veszély, hanem Amerikából, ős hazájából, hol századokon át élt, hurczoltatott be hozzánk, s nálunk megtelepedvén, kiirtani emberi erőnket felülmulja.

Ne várjuk tehát annak soha be nem következő elmúlását, de lássunk hozzá úgy és akként, amint a tudomány és a gyakorlat az utat eddig megjelölte.

Az ültetésről és a direkttermő szőlőfajokról.

Mielőtt a direkttermő vagy alanyúl szolgáló amerikai szőlővesszők ültetését megkezdjük avagy arra vonatkozólag tervet készítenénk, előbb meg kell ösmerkednünk az említett szőlővesszők tulajdonaival.

Nevezetesen azzal: mely fajok miként állnak ellent a filoxerának; — mely fajok tenyésztendő alanyokul és mely fajok alkalmasak a szőlők direkt termelésére? Továbbá: mely fajok, mily talajban találják otthon legjobban magukat?

Sok más mellékes dolgokat is meg kell még figyelni, még azt hogy az alanyúl szolgáló szőlővesszők között, melyek fogadják el a reájuk eszkozlendő ojtást, s melyek tartják meg állandóbban?

Ezek azon főbb kérdések, melyeket az értelmes gazdának tudnia kell. Csak ennek tudatában léphet az öntudatos munka terére, s csak ezek tudatában s ahhoz alkalmazkodva várhatja munkájának és befektetett tőkájének eredményét.

Azért tehát, aki a szőlők ujjátételepítése terén évek mulva csalódni nem akar, s azt akarja, hogy befektetett tőkáját s nagy fáradságát siker koronázza, annak nem kell megelégedni azzal, hogy hall valahol valamit, s nem kell terveit ezekre alapítani; hanem a tapasztalt, szavahihető szakférfiakhoz kell fordulni, vagy azok kiadott műveit kell tanulmányozni; sőt mivel a példa legjobb tanácsadó: a gyakorlati eredményeket kell megtekinteni s azokra hallgatni, akik szerzett tapasztalataikat nem rejtik véka alá, s nem csacsogók és nagyképüsködők, mellyel a bolhát Elefánttá fujják.

Ezek előre boesájtása után értekezésünket, hogy az könnyebb menetet nyerjen és érthetőbb legyen: két részre osztjuk.

Első részben szólunk, az alanyokul szolgáló vesszőkről; s a mennyiben lehet, a másodikra hagyjuk a direkttermő szőlőfajok ellenállósága, - termése- és jövőjéről szóló nézeteink elmondását.

I. Az alanyokul szolgáló szőlővesszők.

Az alanyokul szolgáló amerikai szőlők rendkívül nagy számban ismeretesek, úgy annyira, hogy ha azok csak egy nagy részét is elmondani akarnánk, lapunk keretét több számban megtölthetnénk.

De mivel az idő elérkezett arra, hogy a gazda az alanyul szolgáló szőlővesszőket beszerezze, s mivel értekezésünknek programunk szerint meg kell előznie ezt, jelen alkalommal azon fajokat fogjuk föl-

emliteni, melyek alkalmasak; a többieknek elmondását akkorra hagyván, midőn annak elmondására több terünk és időnk lesz.

Alanyokúl szolgáló és használni szokott fajok a következők:

I. A *riparia* családból: *Riparia sauvage tomenteux*, — *Riparia sauvage glabre*. — *Riparia sauvage portalis*, — *Vitis szolonis*, Taylor és Clinton. s. a. t.

II. A *rupestris* családból: *Rupestris közönséges*, — *Rupestris nagylevelű*. s. a. t.

III. A *zaestivális* családból: *Jaquez Cunningham*; és végre

IV. A *korcsok* ből: *Vialla*, — *Rupestris szolonis* és *York-Madeirat* s. a. t.

A tudományos szőlőszet mint mondánk, még számos fajokat ismertet; de mi az elmondottakban a szőlők ujjá alakításának eddig feltalált helyes eszközeit teljesen együtt látjuk; nem akarjuk tehát olvasóinknak fejét a sok czifra, a kísérletezés stádiumában levő alany-fajokkal összezavarni.

A kinek már *riparia* telepe van, tapasztalhatta, hogy azok egymástól sokban eltérők, s így nem kis kíváncsiságot szülhet egyeseknél, hogy telepükön levő *riparia* vesszők fajait megismerjék, megkülönböztetni bírják.

Ezen óhajnak kívánunk eleget tenni, s a gazdát telepére kivezetjük akkor, midőn a *riparia* kihajtott 6—8 levelében van, vagy hát később is.

Ott künn felhívjuk, hogy keressen telepén oly tőkét, melynek levelei vékony hajtásai *szőrösök*, melynek fiatal hajtásai napsütötte részén *rózsaszínűek*, ellenkező oldalon *tejszínűen fehéresök*.

Ezt megtalálni — miután a *riparia* keverve van, — könnyű dolog. Ha megtalálta, elmondjuk neki, hogy ezt hívják; *riparia sauvage tomenteuxnak*, magyarul *szőrös ripáriának*.

Ezután utaljuk, hogy keressen olyant, amelyiknek levelei és hajtásai nem *szőrösök*, s fejlődése nem teljesen dús. Ha megtalálta, tudatjuk vele, hogy ezt *riparia sauvage glabre-nak*, magyarul *sim ripáriának* nevezi.

A *riparia sauvage tomenteux* (szőrös) között található dús fejlődésű vagy lombozatú vastagabb vesszejűnek neve; *Geant tomenteux*. — A *riparia sauvage glabre* (sima) között lévő szintén dús növekedésű roppant nagy levelű s vastag hajtású vessző neve: *Riparia Portalis*.

Szelekciózza, vagy magyarul mondva válassza ki maga, s kész

a szelekció! kész a drága nagy pénzen beszerezhető Ripária Geant tomentoux, s kész a hirhedett Ripária Portalis.

Ha azt kérdezné valaki, ha ez így van, hát miért lehet a szőlővessző eladási hirdetményeknél azt olvasni: ripária sauvage vegyest portálissal? És hát miért jeleztük mi is így lapunk múlt számában eladó vesszőinket?

Ily nyílt kérdésre őszinte szavunk ez: mert a vevő közönség így kívánja.

Aki nem tudja, hogy a Portalis a ripáriával testvér, illetőleg azok dúsabb tőkének változványa; — s ha nem tudja, hogy a Ripária név alatt inportált vesszők sok testvérfajokat foglalnak magukban; s ha e mellett olvasta valahol a Portalis dicsérését: meg sem venné a vesszőt, ha a Portalis név ott nem szerepelne.

Egyik eladó kitalálta, a másik követi, ergó nekünk is követni kellett.

Ez kérem üzleti dolog! Ne mosolyogj édes olvasóim, ha azt mondom: a tanulási díjat meg kell fizetni!

Pedig ha a Geant tomentoux-et vagy Portalist valami silány talajba viszed s kellőképpen nem gondozod: rosszul fejlődik, hajtásai megvékonyodnak, s ismét a szőrös és sima riparia áll előtted.

A jó talaj szülő anyja a jól fejlődő tőkének s vesszőnek; s ha ripariádat jobbá, erősebbé, értékesebbé akarod tenni: a talajnak allandóan kedvez.

A Geant és Portalis miben állnak a többiek fölött? Abban mert erősebbek, egészségesebbek s mint ilyenek vesszejei az ojtást is tovább tartják. A telepén is jobban diszlenek.

Ha telepedet ekként tanulmányozod, fogsz ott találni még több fajt is; nevezetesen olyant, melynek tőkéje közép erős, hajtásai hasonlóan olyanok s a tomentoux-tól abban különböznek, hogy még azok levelei és hajtásai szőrösekek, ezek levelei és hajtásai gyapjasak, levelei közép nagyságúak, épek, alulról fehéresek, karélyai helyett inkább apró csipkés szélekkel birnak. Ezen szőlő neve bár Vitis szolonis, azért mégis a Ripária, tomentoux és Geant valamint a Portalis rokona. — Csakhogy már ő gyengébb legény, valamint az ott biztosan található Taylor is.

Ezen ripária fajról mit mondjunk? Azt hiszem elég lesz annyi, hogy habár a reá eszközölt ojtványt igen jól fogadja, de a filoxerának az eddigi tapasztalat szerint nem igen áll ellent. Franciaországban a 10 éves Tayloron eszközölt ojtásokat szénkéneggel kísérlették, de kevés sikerrel fentartani. — Ennek leírását, amint van adom azért, hogy ha telepeden ilyen is volna, pusztítsd vagy add el annak — akire haragszol; hasonló sorsban részesítsd az apró levelű sima Ripariát is.

A Taylor a ripária családhoz tartozik. Tőkéje eléggé erős. A

vesszők igen jól fejlődnek vastagra nőnek. Csakhogy a vesszők inkább laposak mint gömbölyűek. A leveleiről legjobban folismerheted, mert azok feltűnően nagyok, sekélyen vannak bemetszve és három karélynak, A leveleken lévő erek rózsaszínűek. Fürtjei szintén kiesinyek, apró bogyóknak, azonban nem feketék, mint a többi ripária, de rózsaszínűek.

A ripáriák között a szőrös és sima ripária, valamint a Geant és a Portális minden más alany fajok között a legjobban ellenállnak a filloxerának. A szolonis hásonlóképen, míg Taylor már rossz bizonyítványt állított ki.

A ripáriák általában rendkívül dús növekedésűek, s így roppant sok tápanyagot fogyasztanak; tehát ha ezélt akarunk érní, őket oly helyre kell ültetni, ahol a talaj az ő követelményeinek teljesen megfelel. Azaz mély termő rétegű, nem száraz, nem túl kötött, homokos kavasav és vaséleget tartalmazó talajokon ültessük, vagy úgy parasztosan mondva oda, amelyik a lelke a földnek; mert hát ő, ősz hazájában a Missisipi s más folyók partjain levő hordott rendkívül dús talajban legénykedett. Hogy eme tulajdonait itt is megtartsa, s ne legyen oka haza sírni, g y a k o r i t r á g y á z á s s a l k e l l v i g a s z t a l n i.

Ha így járunk el, akkor a ripária él, dúsán fejlődik, s a filloxerának fittyet hány. Ellenben ha éhezettjük, elsatnyul, elvesz.

A ripáriának azon nagy megbecsülhetlen előnye is van, hogy sima vesszőről igen jó fogamzik, tehát könnyen telepíthető; s ezen tulajdonságánál fogva kézben ojtásra is alkalmazható.

A zöld-ojtás rajta pompásan keresztül vihető, azért tehát az alanyfajok között első helyet foglal el, mert a peronoszpóra iránt érzéketlen, s így levele ez által el nem pusztíttatván, fája rendszeren beérhetik; s mivel a penészgomba vesszőjén sem telepszik meg: bátran ültethető.

Tapasztaltam ezt a mult évben. — Gyöngyös város telepén van mintegy két hold Jaquez és Othello. Ennek közvetlen szomszédságában 8 hold Ripária. S daczára hogy a Jaquez és Othello fajokat a peronoszpóra erősen megtámadta: a ripáriát érintetlenül hagyta.

A Taylor, nem szólván a Vitis Szoloniszról, a riparia testvérére azt jegyezzük meg, hogy ennek a fönnebb mondottak mellett azon tulajdonsága van, hogy a száraz talajt jobban kibírja. Azért ezzel, ha valaki csakugyan akar: az emelkedett helyeken próbálkozzék.

A R u p e s z t r i s faj hazánk több vidékén nagyon ápolatik. Ha megkérdezzük, sokan nem tudják, hogy miért! Pedig hát a tapasztalt szőlészek ettől a fajtól sokat várnak. Ezzel hiszik az oly kövces, száraz sovány talajokon, mint Hegyallja és más hasonló vidék a szőlőket rekonstruálni.

Az eddigi kísérletek azt látszanak igazolni, hogy a Rupestrisz fajok a délnek fekvő száraz, meleg, sziklás, kőves termő rétegű helyeken is eléggé diszlanak, s a filloxerának ellent állnak; s hogy a reájuk alkalmazott fás- vagy zöld-ojtást igen jól elfogadják és megtartják.

Nemcsak ezt tapasztalták, de azt is, hogy a nedves, túl kötött talajban nem találja jól magát. S ha ezen tulajdonságai nálunk is beválnak, ezen faj lesz, amely a leghíresebb bortermő vidékek hegyes, száraz, kőves vagy sovány talajaiban az új szőlészetet megteremti.

A Rupesztris tőkéje elüt a ripariajétól, mert ennek hajtásai nem oly hosszúak, s nem oly erősek. Izületük is rövidebb, s nem futnak hosszú venyegékben, de egész a harmadik elágazásig fejlődőnek. — A levelek sokkal szélesebbek, mint hosszúak és apróak; felül egész komor zöld, ámde az alsó részen világosabb, nem is oly csipkések, hanem gyengén karélyosak, kocsai rövidek. A peronoszpora pusztításának ez is ellent áll, s így vesszeje jól beérhetik. Miután pedig sima vesszőről könnyen fogamzik, méltó a figyelemre, különösen pedig azon vidékeken, hol a telepítendő területek délnek fekvő sziklás, kőves vagy sovány agyagos vagy márgás minőségűek. A hol a riparia nem diszlik, ott a Rupesztrisé a dicsőség, annál is inkább, mert a filloxerának éppen úgy mint testvére a riparia ő is ellen áll.

Az alanyok közé szokták sorozni némelyek a Jaquezt, Herbemontot, York Madeirát stb. De én nem foghatom meg, hogy hát miért is sorozzák ezeket az alanyok közé?

Hiszen ezek direkttermők!

Avagy talán alany hiányában vagyunk, s így kényszerülve vagyunk ezekhez folyamodni?! Ez meg kérem éppen nem áll, hiszen éppen előbb soroltuk el az alanyfajokat s bemutattuk, hogy azok alanyoknak igen is jók, alkalmasak.

Azután kérdem én: miért ojtson valaki Jaquez, Herbemont vagy York-Madeirára, midőn a riparia ezrét 8—12 frtért, ezek ezrét 15—25 frtért adják?! . .

De azt sem szabad elfelejtenünk hogy a Jaquez, a Herbemont mint sima vessző rendkívül nehezen gyökeredzik meg; hát azután észszerű oly sima vesszőre ojtani kézben, melynek az alanya Jaquez és Herbemont, ahol a megfogamzás alig 20—30% tóli? mikor a riparia sima vesszőről igen könnyen megered.

Szerintem nem okos dolog akkor ojtani Jaquez és Herbemont vagy más direkttermőkre, mikor e célra ripariával rendelkezünk. Én ezt nagyon nevetségesnek találom; s ha még is vannak, akiknek tetszik, nem tehetünk róla, mert hát az Isten az embernek szabad akaratot

adott; de azért ha valakinek kedve jött magát a kútba ölni, nem kötelesség, nem kényszer azt követni.

No de igaz, hogy ez irva van; de az is igaz, hogy nem csallhatatlanság az mind, amit a nyomdafesték szemünk elé tár.

Az ojtások tartósságának általános elve az, hogy azon fajok, melyek az európai fajokhoz közelebb állanak, s ereikben európai vér is forog, jobban elfogadják az ojtványt és megtartják. S miután ezek ha egyenlően nem fejlődnek is a nemes galylyal, de jobban alkalmazkodnak, mint az egész vadfajok. — Ha ezen elvnek hódolunk, még akkor sem ajánlatos a sima Jaquez és Herbemont az ojtásra; gyökeres az már inkább ojtható, ha mindenáron Jaquez és Herbemontot ojtani akarunk.

A Viala. Ez kores azon körülménynél fogva, mivel ereiben európai vér is folyik: ojtásra alkalmaznak mutatkozik.

A Viala tőkéje erősen fejlődik, a vesszőket hosszúra és elég vastagokra neveli. Arról ösmerhető meg, hogy hajtásai kirívóan pirosak. Levele olyan mint a sima ripariaé, de csak felülről, mert alulról fehérgyapjasak. Talajt olyant kíván, mint a ripária.

A Szolinis, vagy mint nevezni szokták: Vitis szolinis. Eredetét hogy honnét vette, a felett most folyik a vita. Pedig hát nem érdemes érette hajba kapni, mert maguk, akik tenyésztik, azt mondják: ellenállósága nem olyan nagy, mint a ripariáé.

Némelyek azt akarják róla elhitetni, hogy ojtványa, mivel ennek ereiben nemes vér is folyik, tartósabb lesz. Csakhogy ezt csak hiszik, de még nem tudják. De hát kérem szépen mit ér az, ha az ojtás jól sikerül is, ha a gyökere meg nem áll ellent a filloxerának? Ha egy kicsit elmélkedünk felette, — rögtön készen vagyunk ítéletünkkel.

Ezek után kérem: mi van a Szolonison kapni való?.. még most semmi! Ha idővel jónak bizonyul, megembereli magát, azután mi is másként beszélünk az ő érdemeiről.

Mint említém, lehetne még több alanyokat is felsorolni, de hát kérem azok új dolgok, nincs multjuk, s miért buzdítsuk mi olvasóinkat arra, aminek még éppen semmi multja nincs.

Majd elésoroljuk azokat, ha több terünk, több időnk lesz a nyár folyamán, azért, hogy akiknek tetszik, ösmerkedjenek meg velük.

Midőn az alany vesszőket ekként felsoroltuk azon kérdés körül fel, melyek hát a legalkalmasabb alanyok, melyek és hol ültetendők?

Mielőtt azonban megadnánk feleletünket előb sorrendben most már a direkttermőkről szólunk, s annak bevégezése után az egészet felölelve, mondjukel ami nézetünket, és tanácsunkat.

Folytatása következik.

A szőlők fásojtásáról.

II.

Mint mondtam, az egyszemes ojtógallyacskaival lehet a melegházban ojtásokat eszközölni, s elég sikerrel — mely eljárást később elmondok, — de a szabadban nem igen vezet eredményre, különösen a kézben eszközölni szokott ojtásoknál.

Nem, mert a kézben eszközölt ojtásnál és a helyben eszközölt ojtásnál megfordított viszony van.

A helyben eszközölt ojtásnál az alany él előbb s az adja a forrányhoz szükséges nedvet; ellenben a kézben pláne sima vesszőre eszközölt ojtásoknál: a nemes gally kel előbb életre, s annak kell szolgálatni a forrányhoz szükséges első nedvet.

A kézben eszközölt ojtás amint a földbe helyeztetik, egy jó ideig magára van hagyva. Mert azon körülmény, hogy az alanyhoz van erősítve, reá csak akkor lesz befolyással, ha az is életre kel. Addig pedig reá nézve az nem létezik.

Ha a tavasz éltető sugarai a föld felső felületét melegítik, ennek következményeként a nemes gallyacska indulni kezd. Ellenben a vad-alany körüli föld jóval később melegedvén át, meg azon körülménynél fogva is, hogy az alany felső vége a szabad levegővel nem érintkezik s a földbe mélyen el van temetve; csak jóval később kel életre.

Ha most már az egyelőre magára hagyott nemes gallyacska mindazon kellékekkel bir, mely létéhez megkívánatik: **k e z d e t é t v e s z i a z é l e t t a n i m ű k ö d é s.**

Mi kell egy növény életéhez? korona vagy másként hajtás, és a gyökér.

A két szemes nemes gallyacska ezzel, azaz ezeknek megfelelő, vagy helyesebben ezeket magában rejtő alkatrészekkel rendelkezik. A felső szem rendeltetése szerint halad fölfelé és képződik gallyá, az alsó lefelé és képződik gyökérré. Tehát a két szemes gallynak van életképesége; s addig míg az alany hivatását nem teljesíti, nem vesz el, él. De nemcsak él, de ha a forradás bekezdését megfigyeljük, úgy találjuk, miszerint ő teljesíti a nagy hivatást.

Én úgy tapasztaltam, hogy a forradás ott kezdődik, ahol a nedvesség megkocsonyodása forrannyá képződni kezd.

A nemes gally kezdvén meg a működést, nagyon természetesen: neki kell az első lépést tenni a forrány képződéshez. És úgy is van; mert azt tapasztaltam, hogy a forradás legtöbbször a nemes gallyon ejtett azon hasítás felső végénél, ahol az alany ékje bedugva van, kezd fellépni; — azaz a nemes gallyon vágott nyelv felső belső szélénél.

Itt kezdődik a forradás és pedig legtöbbször úgy, hogy az egymáshoz közel levő nemes gallyszélekből kifolyó nedvek össze érvén, az alany ékjét oda forrasztják.

Ha azon időben, midőn a nemes gally működését is megkezdte tartós meleg időjárás van : a forradás rohamosan bekövetkezik, melyhez hozzájárul az alany közreműködése is. A forradás előbb piezi helyen lép fel, mely azután az egész metszlapot csakhamar körülfutja.

Tehát mint látjuk a földolog az, hogy a nemes gally addig míg az alany életre kel : önmagában is élni képes legyen, s hogy a forradás alapját megvethesse.

A két szemes gally rendelkezik a kellő kellékekkel, de az egyszemes már kevésbé képes ezen kívánalmaknak eleget tenni. Nem igen bír eleget tenni annak, hogy ő a forranyhoz megkívántató anyagot megadja azért, mert habár a földben ő is él, de az ő élete illetőleg életének működése nem terjed ki a gallayeskának rügyön aluli részére, mert az egyszemes gallynak : gallyat és gyökeret képző hajtásai legtöbbször az egy szem, illetőleg rügyből származnak. Ugyanis az anyaszem állítja elő a gally-, a fiók szem a gyökérképződés eszközeit, s így nincs meg a gallyacskaiban a nedvkeringés, úgy mint a két szemesnél.

Igaz, hogy az egy szemes gallyacska metszlapjainál levő alsó szélein is képződnek gyökerek, de csak később kelnek életre, s így a gallyacska életfentartását — addig míg arra a forranyhoz megkívántató nedvet előállítani hivatott — ellátni nem képesek, mert csak később képződnek.

Téved a ki azt hiszi, hogy ezen eljárással ki van zárva az, hogy az alsó szemből képeztessek a tőke fejezete, mert az nem változik át azonnal gyökérre, s ha a forradás beállni kezd, azzal ha a felső szem hajtását lemetszük : az alsó szemet hajtássá fejleszthetjük.

De hát ez nem szükséges, mert ha az ojtásnál lehetőleg rövid perczű gallyat használunk, nem lesz a fejezet magas. De meg azon a magas fejezeten a művelésnél — mint annak idejében elmondandom — segíteni lehet.

Alkalmazzuk tehát a két szemes ojtógallyat.

Igen ám de ébernek kell lenni a szőlésznek, s a mint a nemes gally 2—3 levélben hajtott, remélhetőleg a nedvkeringés az alany és nemes gally között beállott, rögtön meg kell vizsgálni a nemes gallyat; s a gyökereket azonnal el kell távolítani, még pedig jó éles késsel teljesen levágni, nehogy újra még nagyobb erővel hajtson ki. S így kell kényszeríteni, hogy a nemes gally az alany nedvével táplálkozzék, s a forradás erősödjék.

Különben, ha ezt elhanyagoljuk s a nemes gallyat gyökereitől meg nem tisztítjuk : gyökereiről fog élni, s a bekezdett forradás alig

halad tovább; az alany pedig kihajt felső szeméből, s a forradás oly gyenge lesz, hogy nagy hivatásának megfelelni képtelen.

Kissé hosszadalmasan tárgyaltam a nemes gallyacskáknak egy vagy két szemes kérdését, de ezért is tettem, mert tekintélyes szakférfiatól az egyszemes nemes gallyat hallottam ajánlani.

Megengedem, hogy a kísérletezés első stádinmában nem igen tettek különbséget; — de kétkem, hogy az egyszemes ojtógallyat ma is ajánlanák.

Az 1890. év márczius hó második felében ojtott, s április havában kiültetett ojtványaim két szemes ojtógallyal készítettek; 2—3 percentes rézgálicz oldatba áztatott, azután kiszáritott erős raffiával köttettek; marhatrágya és agyag keverékkel kenettek s elég jó sikert adtak, mert az így készített 8600 szál ojtványból 4937 szál megfogamzott, s 4200 teljesen megerősödött, melyeket legnagyobb részben Kisfaludy Károly urnak Temesvárra és Mihály Károly urnak Tasnádra adtam el. Nevezett urak hozzám intézett levelükben azzal örvendeztettek meg, hogy a z o k j ó l m e g e r e d t e k , s s z é p e n d i s z l e n e k .

Eme sikert az 1890-ik év kellemes éltető kelesztő napos tavaszi időjárásnak is lehet nagyrészből köszönhetni.

Az 1890 év telén eszközölt ojtványaimnál azt tapasztaltam, hogy a februárhó elején eszközölt ojtványaimnak raffia kötéléke mire a kiültetés ideje elérkezett; szétesett, Ez okozta ama nagy aggodalmat, melytől — a téli ojtásokat illetőleg — a kötelék tekintetében teljesen megszabadulni sokáig nem tudtam.

Ugyanesak az 1890 évi ojtásoknál tapasztaltam azt is, hogy azon ojtványok, melyekhez a sima alanyokat és nemes gallyakat a töről az ojtás idejében vágtuk; sokkal jobban sikerültek mint azok, melyeket őszszel szedettem s vermekben vagy pinczében bár nagy gondal ápolattam.

Különösen fényes eredményt értem el, az előgyökereztetett és a gyökeres alanyokkal. Az elsőik közül 50—56%-től, — az utóbbiakból 60—65% jutalmazta fáradságomat.

Az ojtás a vegetáció bekezdése előtt kezdendő ugy, hogy az ojtványok azonnal kiültethetők legyenek. S akkor legbiztosabb az eredmény, ha az ojtvány átmelegedett földbe jó: ha reá szép meleg napos idő felváltva kevés esővel jár, ily esetben a siker nem maradhat el.

Az ojtógally szintén lehetőleg az ojtás idejében szedendő, csak-hogy ügyelni kell, hogy hajtásba ne induljon. Munkás kezek hiányában s nagy mennyiséget akarunk ojtani, az ojtást már február hó végén is megkezdhetjük. — Bár igaz, hogy a téli ojtások nem érik el azon eredményt mint a tavasziak, mindamellett a jól keresztül vitt ojtások a fáradságot eléggé jutalmazzák.

Ezen állításom ismét csak az 1890. évi eredményre fektetem; mert

ahol a kötanyag télen át a nedves homokban fel nem oszlott, a siker elégséges volt.

Mivel azonban az impregnált raffia és spárga legtöbbször feloszlik, a téli ojtásoknál legezészerűbb a parafát alkalmazni.

Hogy gyökeres avagy sima vesszőt ojtunk-e, arra azon általánosan ösmert körülménnyel válaszolok, hogy a gyökeres vessző biztosabban ered és erősebben és gyorsabban fejlődik, — mivel pedig a forradás sikerét a gyors és erős fejlődés biztosítja: nagyon természetes, hogy az alanyoknál az első hely a gyökeres vesszőt illeti. Csakhogy azon megjegyzéssel, hogy az angol párosításhoz csak egy, legfőlebb két éves gyökeres vesszőt használjunk, mert az idősebb gyökeres vesszők héjai megkérgesednek, mely körülmény a forradás hátrányára szolgál.

Ha azonban gyökeres vesszővel nem rendelkezünk, helyesen cselekszünk, ha azt előgyökereztetjük, mely művelet egyszerű és kevés költséggel jár.

Végre ha sem gyökeres vesszővel nem rendelkezünk, sem nincs időnk a vesszőt előgyökereztetni, a sima alanyt is használhatjuk; akkor legalább annyit tegyünk meg, hogy az ojtványok elrakása előtt az alsó két szem közötti izületen a vessző haját kissé karczoljuk, nyessük fel.

A télen eszközölt ojtványt a kiültetésig pinezébe vagy vermekbe nedves homokba rakjuk el egymásra fektetve, hogy minden egyes szál a nedves homokkal érintkezzék, előlről pedig az ojtás nemes gallyait egészen fedjük homokkal el, mely célra legjobb a lerakott ojtványok elé deszkát helyezni, s a deszka és ojtvány közötti tért nedves homokkal kitölteni.

1891-ik év tavaszán rendszertelen időjárás lévén, mint már előbb mondtam, az a sikert nagyban hátráltatta s így ez évben elért eredményeket nem veszem kizárólag alapúl, s inkább az 1890. évi eredményekre fektetem tapasztalataimat, mindamellet az 1891-ik évben eszközölt ojtványaim eredményét kivonatosan bemutatom, hogy abból is tanulság szerezhető legyen,

Az 1891. év február hó 12—14 között ojtottam: mézes fehér, mustos fehér, juhfark, olasz rizlingi, bakator, kadarka, karbenet oportó és burgundi szőlővesszőket, melyekhez úgy az alanyok, mint a nemes gallyak részint veremben, részint a pinezébe homokba voltak elhelyezve és jól gondozva úgy, hogy azok a munkábevételkor épek voltak.

Az ojtásnál nagy részt egy szemes gallyakat, kötéshez 2 perczentes rézgálicz oldatba áztatott s utána kiszáritott raffiát, — takarásához marhabet, pergament papírt, kátrányt, fekete szurokból készült és sárga ójtóviaszt használtam.

Ezeket elrakattam márczius hó 18—24 között, — fordított, egy évvel ezelőtt trágyázott földbe,

Ápril 4-ike körül a rügyek szépen megindultak, később néme-lyek 3—5 cm. hosszúságúra is fejlődtek; s most már csak a hant alól kellett volna kibujniok, midőn a 4-6 hétig tartó hideg esős idő bekövetkezett, s a megindult rügyek előbb visszaestek, megfonnyadtak, később mint ahogy mondani szoktuk, a sár megette őket. Tehát a kihajtott anyaszemek elvesztek. Mire a jobb idő beköszöntött, s a gallyacskák fiók szemei életre kelhettek volna: úgy a metszlapok, mint a nemes gally héjai megfeketedtek, elromlottak, s a sikertelenség beállott.

Márczius hó 12—23-ig ojtottam zöld szilvait, karbenetet, kadarkát, mézes fehér szőlővesszőt. Alanyaik hasonlóképen teleltek. Az ojtáshoz két szemes nemes gallyat használtam, két perczentes rézgálicz-oldatba áztatott, kiszáradt raffiával kötöttem, — marhatrágya és agyagkeverékkel kentem; május hó 2—6-ika között kiültettem.

Ezek kiültetése után bekövetkezett állandó hideg esős időben a nemes gallyak rügyei nem indultak meg; a két szemes gallyacskák a hosszantartott esős, hideg időnek ellentálltak. s az eredmény 25—36 száztóli lett. Ellenben az ugyanakkor ojtott s elrakott egy szemes ojtványok itt sem vezettek sikerre.

Mintegy 44 csemegefaj szőlővel eszközöltem ojtást kisebb mévrben; inkább a fajok fentartásaért. Ezeket ápril hó végén ojtottam, két szemes nemes gallyal; a kötést impregnálatlan vastag raffiával kétszeresen kötöttem; egy rész fehér szurok, egy rész gyanta, egy rész vastag terpetin, s $\frac{1}{8}$ rész sárga viaszkból készült ojtóviasszal fölmelegítve kentem be, s gyökeres alanyokba ojtottam. Oskoláztam május 2—5-ike között, s az eredmény 35—42 perczentet adott. Hasonlóan jó eredményt adott az ugyanakkor ojtott s parafával fedett kétszemes ojtvány.

Egy különös körülményt nem hallgathatok el, amennyiben az összes több százra menő oskolasorok között három sor kiválólag igen szépen sikerült. Szépen, erősen összeforrott, s dúsan fejlődött.

Ezek mézes fehér, kétszemes ojtógalylyal, előgyökereztetett alanyba lettek ojtva. Dupla raffiával kötve, s kemény agyagkeverékkel bevonva. Ojtottam márczius hó 24-én s kirakattak május 2—3 körül.

E rendkívüli eredményt a kétszemes ojtógaly használatában, az impregnálatlan vastag kötésben, s a marhatrágya és agyag keverékből készült kenőcsben keresem, s abban, hogy az alany előgyökereztetve volt.

Sokan vannak, akik az alanyoknál nagy hangon hirdetik a portális vesszők előnyeit. Én ebben nem találok semmi különöset. Csak azt, hogy új faj régi kiadásban; s hogy a vesszők drágábban fizetik. Pedig hát a portális és a ripária iker testvérek; az egyik edzett, a másik soványabb alakban.

Szerintem az a jó alany, mely ellent áll, s jól növekedik. Ezen tulajdonsága a ripáriáknak jó talajban általában meg van.

Összegezése az egésznek az, hogy az ojtandó alany gyökeres, előgyökereztetett vagy hát legalább egészséges, erős legyen.

A gyökeres és előgyökereztetett vesszőknél vigyázni kell, hogy a vékony hajszál gyökerek ki ne száradjanak. Azért igen üdvös dolog egy durva nedves ruha vagy pokrócz közé takarni.

Ha vesszőnk homokba volt, s ha homokos vagy sáros, meg kell jól tisztára törülni, különben a munkások keze elpiszkolódik, s úgy a homok szemcséket, mint a sárban más idegen alkatrészeket a metszlapokhoz visznek, hogy pedig az mily hátrányos, magyarázni felesleges.

Az ojtást oly időben eszközöljük ha lehet, hogy az ojtás után azonnal a földbe jöjjön.

Vigyázzunk, hogy az ojtógallyak szemei épek legyenek. Ojtani lehet a gépekkel is, de ahol munkás kezek vannak, ha többre jön is, azzal dolgoztassunk.

Az ojtásnál a nyelvezést minden körülmények között alkalmazzuk.

A fődolog az, hogy a kötéshez oly anyagot használjunk, mely tartós is legyen, s a mellett lehetőleg minden idegen alkatrészektól ment legyen.

Ez okból legjobb a parafa. — Ez erősen, egyenletesen szorit, a vessző vastagodásának enged, s miután hiszem, hogy a hetekkel ez előtt küldött levelemre, melyet alkalmas parafák érdekében Franciaországba menesztettem, a válasz és pedig a kedvező megérkezik; s ha azok csak tűrhető áruak is lesznek, azt melegen ajánlom.

Ha pedig ez nem sikerülne, úgy a kötés 2°/_o rézgálicz oldatos kiszáritott raffiával eszközözendő, s egyszerűen marhatrágya és agyag keverékkel bekenendő.

A parafaojtás és a parafaojtó-gépek.

Egészen külön rovatot szentelünk a parafaojtás és az ahhoz alkalmasaknak hirdetett gépeknek és pedig azért, mert én a parafával eszközölt ojtástól, mint a „S z ő l ő v e s s z ő k f á s o j t á s a” czimű cikkemben és máshol is erősen hangsúlyoztam, — n a g y e r e d m é n y e k e t v á r o k.

Jobb eljárásnak találok, mint minden kenőcesel való kenést a következő okoknál fogva.

A kenőcsökkel vagy agyaggal kent ojtásoknál a kötő anyagot rézgálicz oldatba kell áztatni, különben a földben idő előtt elrohad, s a z o j t á s s z é t e s i k. Különösen áll ez, ha az ojtvány azonnal ki nem helyeztetik az oskolába, de homokba rakatik el.

Ha a kötőanyagot bármely kis mértékben alkalmazott rézgálicz-

oldatba áztatjuk, az feloldódván, a metszlap szélére a kéregre jut, s arra kártékonyan hat. Ha a kéreg megromlik, a f o r r a n y k é p z ő d é s n e k u t j a v a n v á g v a, s az eredmény sem oly kielégítő.

Ha kenőcsökkel mázoljuk, mivel legtöbb kenőcsnemű zsirtartalommal bír: az a kéregre, s a metszlap széleire hatol. Ha pedig a héj vagy mondjuk kéreg szövetei zsirral, vagy más idegen alkatrészekkel telítetnek, az a nedv továbbítására képtelen, mivel pedig a forrany anyja a nedv: a forrany képződés be nem állhat.

A bélel takarás sincs máskülönben, mert a bél is zsirt tartalmaz. De a béltakarásnál, ugymint a szurkos kenőcsöknél az a hiba is előáll, hogy az a l a n y b ó l é s n e m e s g a l l y b ó l e l ő t ö r ő n e d v ö s s z e g y ü l e m l i k, s a mint szükséges a nedv a forranyképződéshez, ugy a túl bő nedv hátrányára van, hogy ugy mondjam a kocsonyásodásnak, mely a forrany képződésnek első stádiuma.

A többi kenőcsök között azért áll előnyben az agyag keverve marhatrágyával, mert a tulságos nedvet felveszi, s zsiros anyag részeket nem visz a vessző kérge- és a metszlapokra.

A parafaojtásnál ezen elősorolt bajok ki vannak kerülve. Ott az ojtás egyszerűen tiszta raffiával vagy fehér pamuttal köttetik. A parafa a tul nedvességet felveszi; s ha a vesszők vastagodnak: rug é k o n y s á g á n á l f o g v a m i n d i g e n g e d.

Évek óta ohajtottam volna parafával eszközölni az ojtást. De hát az alkalmas dugók beszerzése lehetetlen volt. Valamint a beszerezhetett sörösüveg dugók alkalmazása rendkívül költséges időt rabló volt.

Fokozta ezt az, hogy a parafa nagy mennyiségben beszerezhető nem volt. Ami volt az drága, s annak elvágása, furása visszariasztólag hatott arra, aki azt nagy mennyiségben akarta alkalmazni. De hát azt a tanácsot nyertük: s z e r e z z ü n k d u g ó k a t a s ö r m é r é s e k n é l.

Mond meg édes olvasóm, hát keresztül lehetett-e ezt vinni? Hát honnét szereztünk volna annyi dugót? . . . Olyan tanács volt ez csak, hogy sózd meg a nyul farkát, azután lödd meg. — Köszönöm szépen. Ebből nem eszünk kenyeret. Pedig a nagy közönség nem passzióból, de kenyérért dolgozik.

Kértünk! Irtunk érette a lapokban. — Én is, más is, hogy hát k e g y e s k e d n é k r é s z ü n k r e a k ö r m á n y a l k a l m a s p a r a f á t s z e r e z n i! S hiszen, ha a szénkénegre százezreket adnak ki, részünkre pénzünkért Franciaországból — hol ezen dugók előkészítve millió számra beszerezhetők — meghozathatók lettek volna.

M a g u n k r a v o l t u n k h a g y v a! . . .

Kerestünk, leveleztünk sokáig a bizonytalanságban. Végre hosszas levelezgetés után éppen e czikk írása előtt pár nappal érkeztek meg a

parafa dugók mintái, ellátva árjegyzékkel Franciaországból, s ugyanekkor Triesztből is.

Midőn a mintákat megláttam, megkönyebbültem; de nem titkolhatom el azon keserű érzést sem, mely bennem támadt, hogy hát miért hagytak bennünket éveken át kínlódnani s a kenőcsök különböző czélhoz nem vezető sokszor káros eljárásaival kísérletezni?!...

Ha a múlt évben, az ojtás idejében ezt tudtuk volna, jobb hiányában nem fanyarodtunk volna a marhabéleli takarásköz. De egy másik nálamnál kitünőbb szőlész sem kente volna ojtványait kátránnyal!

E l é g . . . n e t ö b b e t e r r ő l ! . . .

Az érkezett parafa minták pompásan kettő vannak vágva, ki vannak fúrva, s a mellett potom olcsók. Ezre Franciaországban minőség szerint 5 és 7 frank.

Ha most már hozzá vesszük a szállítási díjat, azt hiszem akkor sem kerül többé ezre 5—6 forintnál. Aminél olcsóbbat kívánni sem lehet.

Ennek tudatában most már nincs ok többé kísérletezni. Parafával kell ojtani.

A parafa minták birtokában, miután két rendbeli parafa-ojtó készülék áll eddig rendelkezésünkre, s miután mindkettővel rendelkeztem: elé állítottam egyik ügyes munkásomat s előttem, felügyeletem mellett tétettem vele meg a kísérleteket.

Az egyik parafásajtó-gép Szombathely József találmánya; lakik Miskolczon; a másik az Alliés-féle olló, mely beszerezhető Budapesten Schullek Sándornál s más késeseknél. Az előbbi ára 19 frt, az utóbbi — gondolom — 3 frt.

A munka elég sikeresen, de lassan vontatva ment, és így azon aggodalmaskodtam, hogy az eljárás a nehéz kezű munkásoknál untatóan, lassan megy. De meg azt is gondoltam, habár tudják is a szőlészek, hogy a parafa olcsón hol szerezhető be, — de 19 frt oly nagy összeg, hogy a szegényebb sorsú szőlész, ki nem igen akarván egy gépért 19 frtot kiadni: i n k á b b e l t é r a j o b b u t r ó l, s n e m a l k a l m a z z a a p a r a f á t, m i n t h o g y o l y n a g y ö s s z e g e t a d j o n k i e g é p é r t.

Az Alliés-féle az igaz, hogy olcsó, de őszintén megvallva, inkább a kivitel lasussága aggasztott, mint az érettük kiadandó összeg.

Megálltam tehát; elmélkedtem a gépek felett, azért is, mert mintegy 50 ezer ojtást szándékozom az év tavaszán eszközölni, melyhez a parafát már Francia-országból megrendeltem, de azért is, mert én minden munkánál az egyszerűsítés barátja vagyok; mert ezzel a kitűzött sikert jobban elérve látom,— de meg őszintén szólva, ha már felcsaptam én is p r o f e s z o r n a k, (!) tőlem telhetőleg oly utakat óhajta-

nék olvasóimnak megjelölni, melyek nem komplikáltak, — melyek nemesak helyes utat jelölnék meg, de takarékossgot is tudnék ajánlani, hogy így a kis lapocskámért hozott áldozat megtérittetnék, szóval: hogy ingyen semmiért ne vegyem fel a két frt előfizetési díjat.

Hosszas elmélkedésemet szerintem siker koronázta. Megtaláltam az utat, úgy, hogy én a két említett gépet félre téve, egyedül egy szög és fogó segélyével, mely szög $\frac{1}{8}$ krba kerül; az ojtást eszközlöm, a parafát az ojtásra teszem s azt alkalmasan megkötöm.

Nemesak megkötöm, de azon előnyét látom, hogy míg a géppel 10 darabot elkészitek, ugyanannyi idő alatt a nevezett egy szöggel s egy fogóval épen oly jól, hanem jobban 20—25 drbot is elkészitek.

Mielőtt ezen eljárást bemutatnám helyén látom, ha a parafaojtás készítése körül bemutatott gépekkel és eljárásokkal foglalkozom.

A parafaojtáshoz a szaklapok eddig két gépet mutattak be. Ennek egyike olló alakú, a másika szintén ügyesen tervezett. Ez utóbbi Szombathelyi úré, melyet első alkalommal jobb tudomás hiányában annyira jónak találtam, hogy egy másik hasonlógép beszerzése iránt is tudakozódtam.

Az illető gép a metszlapokat elkészíti, a dugókat ketté vágja, azok csatornáit kireszeli, a két metszlapot összeilleszti, a parafát reá alkalmazza, összeszorítja s végre a parafa összekötéséhez segédkezik.

Csinos kis készítmény, szép kiállítással. Megérdemli, hogy mes-terét azon fáradságért, melyet kifejtett, megdicsérjük. Megérdemli, hogy elismeréssel adózzunk, mert alkalmasabb eszköz hiányában hézagpótló, több: s ü k s é g e s k e l l é k , mert ezzel el lehet készíteni a parafás ojtást.

Csak az a hibája, hogy drága; másodszer a munka vele lassan halad, s oly részekből áll, melyek egészen feleslegesek. — Különösen most, midőn a dugókat előkészítve beszerezhetjük.

A szerkezet azon része, mellyel a dugó ketté vágatik, most már teljesen felesleges, azon második része, melynek segélyével a dugón a csatorna reszeltetik, az is felesleges; felesleges pedig azért, mivel a dugók elvágva, fúrva kaphatók.

Tekintve, hogy a vágás sok időt vesz igénybe, de még többet a ketté vágott parafán a csatorna reszelése, melyet ő egy úgynevezett patkánfark fúróval eszközl; de tekintve, hogy a parafa a patkánfurót csak hamar telíti: sok költséges időt vesz igénybe, mely ma már mind megtakarítható.

E szerint a gép azon része, mely a parafa vágást eszközli — elesik. Azon része, mely a metszlapok vágását eszközli, az én elvem szerint szintén elesik azért, mivel én a kézzeli ojtást ajánlom. Így ma-

rad még hátra azon rész, melynek segélyével a vessző együvé helyeztetvén, a parafának dróttal leendő megkötéséhez segítkezik.

Az említett gép úgy van konstruálva, hogy az alanyvessző metszlapos részével fölfelé fektetve helyeztetik el, a nemes gally metszlapja pedig reá alkalmaztatik, s hogy az így összetett két vessző együtt nyugodtan álljon. A gép egy másik részecskéjén nyugszik a nemes gally, s hogy az a szorításnál a vízszintes állása, és így a két vessző együtt maradása a kötés alatt biztosítva legyen: egy másik, kis vánkuskával ellátott hasonló leszorító készülék van. S most már a parafa másik része az összetett vesszőre reá tétetik, mindkét leszorító készülék leszorítatik, s ekkor következik a parafa két végének dróttal való megkötése.

Ezen gépet először a „Borászati Lapok“-ban láttam. Őszintén mondva, a sok rajz azon hatást tette reám, hogy bizony ettől a sok komplikációtól sokan visszarettennek.

Hogy így nyilatkozom, abban keresse a t. olvasó alapját, mert én úgy az ojtásoknál, mint a szőlészetnél minden komplikációtól irtózom. Azért, mert azt egyszerű munkások végzik. Ott a hol az értelmes gazda kicsiben tesz kísérletet, **ü g y e s k e z é h e z, é r t e l m e s e s z é h e z h a s z n á l h a t b á r m i l y k o m p l i k á l t e s z k ö z t.** De miután az ojtást nagyban eszközöljük, oly eszközöket kell találni, melyeket a munkás, erős munkához szokott kezeivel megmarkolhat, és eszével megérthet.

A gépet a rajzban komplikáltnak találtam; a gyakorlatban nehézkesnek. De ezen leírásomban is annak találom.

Kezdettem elmélkedni a felett: miért kell ezen, vagy az Alliés-féle ojtó-készülék?

A választ úgy adhatom meg; azért, hogy az összetett vesszőn a parafa nyugodtan álljon addig, míg a dróttal való összekötés eszközöltetik; azaz, hogy a két egymásra tett vessző szét ne esuszszék és szét ne essék.

Gondolám magamban, ha azt akarjuk elérni, hogy a két vessző szét ne essék, legjobban elérjük azzal, ha azokat először és mielőtt a parafát reá alkalmaznánk összekötjük. Ekkor biztosítva lévén, nincs felette mit aggodalmaskodni, óvatoskodni.

Ennek folyamán előmbe állítottam azt, hogy hát helyes-e ha a vesszőt előbb nem kötjük meg, s a parafát reá téve, midőn az leszorított, akkor dróttal szorítjuk össze?

Válaszom reá az volt, hogy nem helyes; mert a legnagyobb óvatosság mellett is megtörténhetik az, hogy a szorítás és a nyomás alatt a vessző széjjel csuszik.

Miután pedig a forradás, e két együtt találkozó vessző héjainál

történik, ha a vessző esetleg szét csuszik; a siker veszélyeztetve van. Azt pedig, hogy a vessző szét-e, vagy nem csuszott: a parafán ben lévén, látni nem lehet. Tehát setétben dolgozunk.

Ezzel készen voltam. Tehát a vesszőt előbb mintsem a parafát reá alkalmaznók, kötni kell.

Igy haladván tovább, azon kérdést vetettem fel: lehetne-e a már, így előbb alaposan pamuttal vagy egyszerű raffiával összekötött vesszőre a parafát reá tenni, s egyszerűen szabad kézzel megkötni?

Nyomban megkísérlettem. A parafa reá helyezés ment könnyen. A reá helyezett parafás vesszőt balkezembe vettem s kezdettem a dróttal a kötést. Nem ment!

Hát miért nem? N e m m e n t azért, mivel a drótot a parafára nem birtam reá erősíteni. Ahhoz az egy kéz, — mert a másikkal a parafát fogtam össze — elégtelen s gyenge is volt.

Ekkor megvillan agyamban, hogy hosszú drótot veszek. Vettem annak egyik végét, az íróasztalom gombjára kötöttem. Balkezemben az összefogott parafás vesszőt tartottam, a drótot reá alkalmaztam a parafára, a jobb kezemben levő fogóval reá huztam.

A forró vízbe jól beáztatott parafa, az erős huzásnak engedett midőn elég szorosnak találtam: a balkezemmel egyet fordítottam, a drót keménységénél fogva kötve volt, s a p r o b l e m a m e g l e t t o l d v a.

Ugyan édes olvasóm kísérelj meg, de jól puhított dróttal s forró vízbe jól áztatott parafával; de ne az én íróasztalom gombján, de verj be egy szöget, s arról megvagyok győződve, hogy azt fogod mondani: minek ehhez a gép és a sok okoskodás, midőn azt szabad kézzel pompásan, oly erősen ahogy akarod, meg lehet kötni?

De még azon előnye is van ezen egyszerű eljárásnak, hogy egy hosszú dróttal dolgozom, melyet minden kötésnél elcsipek, míg benne tart, s azután új drótot kötök egy szögre s folytatom a munkát elég gyorsan.

Jóska vinczellérem ezt látva felkiáltott, hisz uram ez már könnyű dolog, ezt én is meg tudom csinálni! — Hagy lássuk hát hogy megy! Az kell nekem Jóska! — mondám.

Jóska neki fog, halad gyorsan s arcán az élvezet, a gyönyör sugárzik, alig várja, hogy kiszökjék, s dicsekedve mondja el, hogy most mit találtunk fel ketten.

Igaza van Jóskának; ő is velem töprenkedett.

Ha tehát egy fogóval, s egy levert szög segélyével a parafa gép nélkül megköthető, feleslegessé vált a gép harmadik része is. Valamint az Allies-olló és egyéb készülék.

Parafák beszerezhetők a következő czégekknél:

Hendrickson & Nairz

Trieszt.

A 19 számú ezre 5 frt; 20 sz. 450 kr. és 21/22 sz. 4 frt. —
Elég alkalmas.

Franciaországban:

Envoi de J. Larrigaudiere,

Fabricant de Bouchons

Lavardae Lot & Garonne France.

Ezek ezre 5—7 frank, a mi pénzünk szerint 2—3 forint. — Ez utóbbiak valamivel hosszabbak. Az árak lócó értendők. 5 kilós postacsomagban gyorsan szállíthatók. Ojtásra az utóbbi czégé alkalmasabb, mert hosszabb.

Künn a szőlőben.

Hasonló czim alatt elmondott czikkünkre visszatérünk, most már idején azért, hogy figyelmeztessük azokat, akik az előgyökereztetést eszközölték arra, miszerint 10—12 nap eltelte után a trágya takaró földet és trágyát el kell távolítani, s a moha-féle, most már 2—3 ujnyi porhanyós földet vagy homokot kell hinteni, ezt 30—35 cz. m. vastag lótrágyával betakarni, a trágyát megöntözni s földdel betakarni. Az árok két végen a takarást nyitva kell hagyni pár óráig, hogy az árokba gyülemlett melegség kihüljön. Különben a vessző rügyei, melyek a fejezetet képezendik; a nagy melegségben erősen kihajtnak.

Pedig mi arra törekszünk, hogy a gyökér erősen képződjék, a vessző egyéb rügyei pedig vissza maradjanak. Mert ez az igazi siker.

Ezt úgy érjük el, ha a gyökérképződés végett, minden 10 napban friss lótrágyával tartjuk fel a mohák közt a meleget, az árok egyéb részeit pedig a gyakori szellőztetéssel kihütjük.

Ez oly érthető dolog, hogy ehhez bővebb magyarázat nem kell.

Ha valaki azt vetné ellen, hogy hát ő a vesszőt nem telepre, de ojtás alá akarja alkalmazni, azzal válaszolunk, hogy ojtás alá sem jó a kihajtott vessző, mert a munkában az anyaszemből hajtott rügyek letörnek, s így a gyökér képződés a fiókszemre van utalva, mely mélyebben lévén, később jö életre, s a gyors működést hátráltatja.

Előfizetőkünk közül többen azt a kérdést intézték hozzám: nem lehetne a vesszőket melegágyszerűen, vagy úgy előgyökereztetni, hogy az árok fenekére rakatnék a ganaj? Válaszunk erre ezuttal röviden az: nem! Azok nem helyesek.

Hogy miért, azt — azon körülménynél fogva, mivel annak elmondására ez idő szerinti szükséges czikkek helyet nem adnak — jövő számban mondjuk el.

A gazda ez időszerinti teendői közé sorozandó : a szőlőben levő vermek kitisztítása; valamint az ősszel vagy tél elején fordított föld esetleges hantjainak elegyengetése azért, hogy a fagy által megporhanyóztassék s tavaszon sima földdel legyen dolgunk.

Ezen idő alkalmas a szőlőkarók készítése, esetleg a kidőlt karók eltörött hegyeinek megfaragása, valamint a lugashoz szükséges oszlopok előkészítése; és végre az ojtáshoz szükséges eszközök, különösen a parafának megrendelésére.

Kérdés intéztetett hozzánk az iránt is, hogy az állandó helyére, vagy az oskolába ültetendő, valamint a direkttermőket kell-e, előnyös-e gyökereztetni, s hogy itt van-e már az ideje?

Rövid válaszuk erre az, hogy igen is előnyös, de még annak ideje nem érkezett meg. Jövő számba ezzel is foglalkozunk.

János gazda.

K ü l ö n f é l é k .

Lapunk mult számát sok példányban küldtük szét mint mutatószámot azon kéréssel, hogy akik azt megtartani nem hajlandók, mihez tartásunk végett visszaküldeni sziveskedjenek. 2500 példányból alig érkezett vissza 150. Bár ez kellemesen érintett, s irányunk helyességét látjuk igazolni, mindamelllett nem akarván senkinek terhére lenni s az utófizetés kellemetlenségeivel sem az illetőket, sem magunkat terhelni, — bár a jelen számunkat újból megküldtük mindazoknak, akik az első számot megtartották, — mégis újból azon kérelemmel fordulunk mindazokhoz, akiknek jelen számunkat küldjük, hogyha azt megtartani nem hajlandók : k e g y e s k e d j e n e k e g y s z e r ű e n v i s s z a k ü l d e n i annál is inkább, mert az előfizetők nevét összeállítani és azoknak czimszalagjait kinyomatni akarjuk. — Azokat pedig, akik lapunk ezen számát is megtartják, rendes előfizetőink közé vesszük, s ha az előfizetési díjat márczius hó 5-ig be nem küldenék, hogy rendbe jöjjünk: becses engedelmmel az előfizetési nyugtát postai beszedéssel küldjük, s annak költségét az előfizetési összeghez vesszük.

Jelen számunk azon oknál fogva, hogy az időszakai czikkek meg ne szakitassanak 24 oldalon jelenik meg. Jövő számunk pedig azon körülménynél fogva, mivel a munkaidő csakhamar bekövetkezik, rendes idejénél előbb jelenik meg, s a következőket tartalmazza :

1. A melegházban való fásojtást.
2. A helyben eszközözlendő ékojtást.
3. A szőlőtelepítése illetőleg ültetése körüli fontos eljárást.
4. A jelen számból helyszűke miatt kimaradt homoki szőlők telepítését.
5. A szőlőben teendők teljesítését és végre a több oldalról hozzánk intézett kérdésre felelünk gyakorlati szempontból.

Kérelem. Miután a czimszalagok nyomtatását eszközöltetni akarjuk, kérjük mindazokat, akiknek neveik hibásan volnának írva, azt helyreigazítva hozzánk beküldeni sziveskedjenek. Az ügy érdekében pedig kérjük olvasóinkat, sziveskedjenek nekünk oly egyének neveit beküldeni, akik a szőlőszet, esetleg közlönyünk iránt érdeklődnének, hogy az illetőknek mutatványszámokat küldhessünk.

Tudomására hozzuk azoknak, akik nálunk vesszőket rendeltek meg, hogy szőlővessző szállítási engedély nélkül a megrendelt vesszőket nem küldhetjük. Azért tehát felhívjuk, hogy ha ily engedély még birtokukban nem volna, úgy azt a megye alispánjától kérvényezzék. A kérvényben egyszerűen az mondandó el, hogy a vessző honnan, hová és mennyi szállittatik. A vasuti állomás kiteendő. A kérvény bélyegmentes.

Az utóbbi időben számosan intéztek hozzánk leveleket. Mi azokra túl elfoglaltságunk mellett röviden, de válaszoltunk. Ha azonban legjobb akaratunk mellett is valamely levél válasz nélkül maradt, úgy felhívjuk azok íróját: kegyeskedjék azt ismételni, és a netalán elmaradt választ megadjuk. Egyidejűleg kijelentjük, hogy a hozzánk intézett kérdésre a gyakorlati irányú feleletet mindig készséggel megadjuk.

Eladó szőlővesszők: a Gyöngyös-visontai szőlőszeti-társaság telepén eladó 100 ezer ültetésre alkalmas vegyes ripária, ezre 8 frt; ojtásra alkalmas vastagabb ezre 15 frt. — sima Jaquez 4000 szál, ezre 12 frt; sima Herbemont 6250 szál, ezre 12 frt; gyökeres ripária 8 ezer, ezre 40 forint; gyökeres Jaquez 6 ezer, ezre 40 forint; gyökeres Herbemont 3000 szál, ezre 40 frt; gyökeres vialaojtásra is alkalmas 6000 szál, ezre 50 frt; sima Othello 3000 szál, ezre 30 frt; 30 ezer Madelaine angevine, sima, ezre 20 frt. — Ezen kívül 200 ezer sima nemes Kadarka, ezre 5 frt. Megrendelésnél 20%-töli előleg küldendő.

Midőn lapunk első cikke kieszedve és nyomva volt jelent meg a „Közügyeink“ című lapban Zimányi Alajos urnak egy cikke, melyre jövő számunkban reflektálunk.

